

Інформаційна довідка
щодо проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих
актів України щодо удосконалення системи пенсійного забезпечення осіб,
звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»
(реєстр. № 15078 від 13.03.2026)*

***Анотація.** В інформаційній довідці викладено результати аналізу проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (реєстр. № 15078 від 13.03.2026). Акцентовано на питаннях належного врегулювання переходу на інші види пенсійного забезпечення та гарантування справедливого підходу до призначення пенсії по інвалідності військовослужбовцям незалежно від виду проходження військової служби.*

***Ключові слова:** базова військова служба; військова служба; військовослужбовець; особа, звільнена з військової служби; система пенсійного забезпечення; строкова військова служба.*

Вступ

Упорядкованість і стабільність пенсійної системи забезпечує соціальну захищеність громадян, сприяє суспільній довірі до державних інституцій та позитивно позначається на соціальній стійкості суспільства, зокрема й в умовах воєнного часу. Важливими факторами її ефективності є гарантування державою справедливого підходу до призначення пенсій, що обумовлює актуальність законодавчих ініціатив стосовно оновлення пенсійного законодавства України.

Основна частина

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»¹ (реєстр. № 15078 від 13.03.2026) (далі – законопроект) спрямований на вдосконалення норм національного законодавства щодо пенсійного забезпечення військовослужбовців і деяких інших категорій осіб. Як зазначено в пояснювальній записці до законопроекту, його прийняття обумовлюється, зокрема, нагальністю покращення ефективності системи пенсійного забезпечення в частині належного врегулювання питань переходу з одного виду пенсії на інший та гарантування справедливого підходу до питань призначення пенсії по інвалідності військовослужбовцям незалежно від виду проходження військової служби, а також деяким іншим категоріям осіб.

Законопроектом пропонується внести зміни до частини першої статті 19, частини першої статті 26, частин першої та другої статті 28, пункту а) частини першої статті 50 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб»² щодо уніфікації термінології в частині визначення назви державного органу, за результатом оцінювання повсякденного

---

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Проект Закону України від 13.03.2026 № 15078. Картка законопроекту. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69705>

² Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб : Закон України від 09.04.1992 № 2262-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2262-12#Text>

функціонування особи яким особі встановлюється інвалідність. Така законодавча ініціатива, на нашу думку, є доцільною, оскільки із введенням в дію Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування медико-соціальної експертизи та впровадження оцінювання повсякденного функціонування особи»³ з 1 січня 2025 року в Україні медико-соціальні експертні комісії (МСЕК) замінено (перейменовано) на експертні команди з оцінювання повсякденного функціонування особи (ЕКОПФО).

На підтримку заслуговує й законодавча пропозиція щодо застосування терміна «строкова військова служба» поряд із терміном «базова військова служба». Це стосується змін до пункту а) частини першої статті 50 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», а також до частини другої статті 32 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування»⁴, якими пропонується словосполучення «проходження строкової військової служби» змінити на словосполучення «проходження військової служби». Такі зміни, на нашу думку, є актуальними та обумовлені введенням в дію Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку»⁵, відповідно до якого термін «строкова військова служба» не застосовується. Замість строкової військової служби з 1 вересня 2025 року запроваджено обов'язкову базову військову службу (для осіб 18 – 25 років), а також базову загальновійськову підготовку. При цьому термін «строкова військова служба» залишається юридично коректним для опису служби, яку особи проходили до згаданих законодавчих змін.

Пропозиція щодо доповнення статті 50 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» новою частиною, відповідно до якої перехід з пенсії, призначеної за Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», на пенсію, що призначається за Законом України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», відбуватиметься зі збереженням строків, визначених у згаданій нормі, на нашу думку, є дискусійною. Відповідно до доктрини спеціальної норми (*lex specialis derogat legi generali*)⁶ у правозастосуванні при конкуренції норм, що регулюють одні й ті самі правовідносини, перевага надається тій спеціальній нормі, що має вужчий, більш детальний предмет регулювання. За таких умов пріоритет над нормами Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», норми якого є загальними, матимуть норми Закону України «Про пенсійне

---

³ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування медико-соціальної експертизи та впровадження оцінювання повсякденного функціонування особи : Закон України від 19.12.2024 № 4170-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4170-20#Text>

⁴ Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

⁵ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку : Закон України від 11.04.2024 № 3633-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3633-20#Text>

⁶ Щодо правозастосовчої практики : Лист Вищої атестаційної комісії України від 02.02.2009 № 02-72-05/311. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_311330-09#Text

забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб», за яким призначатиметься військова (спеціальна) пенсія, та які в такому випадку є спеціальними нормами.

У контексті зазначеного слід акцентувати, що пенсійне законодавство містить темпоральні норми, зокрема щодо переведення на інший вид пенсії та підвищення пенсії (Рис. 1):

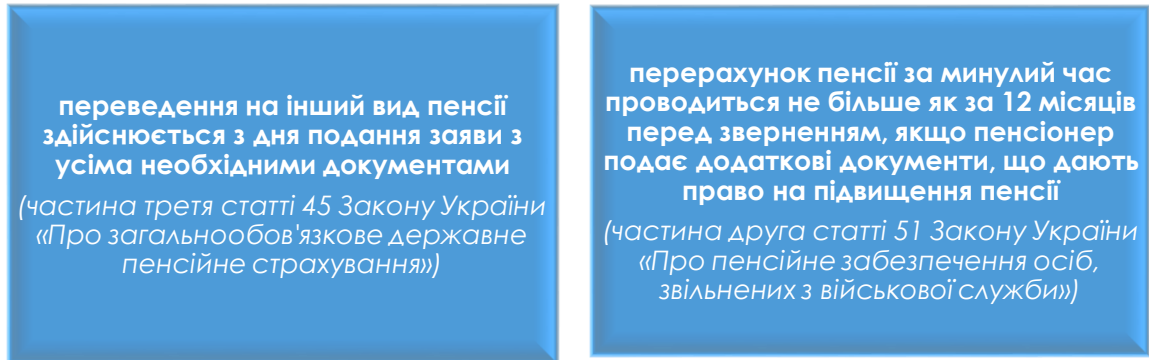

Рис. 1.

Пропозиція щодо доповнення частини другої статті 32 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», на нашу думку, викликає застереження, оскільки передбачає розширення кола осіб, які матимуть право на призначення пенсії по інвалідності незалежно від наявності страхового стажу у зв'язку з отриманням такої інвалідності внаслідок участі в подіях Революції Гідності у період з 21 листопада 2013 року по 30 квітня 2014 року, шляхом включення їх до переліку осіб, які служили в Національній поліції та в органах і підрозділах цивільного захисту.

Враховуючи прагнення суб'єктів законодавчої ініціативи гарантувати справедливий підхід до призначення пенсії по інвалідності військовослужбовцям незалежно від виду проходження служби, а також деяким іншим категоріям осіб, на нашу думку, необхідно врахувати такі моменти.

По-перше, умови набуття права на пенсію по інвалідності для осіб, які перебували на службі, зокрема в Національній поліції та в органах і підрозділах цивільного захисту, визначаються відповідно до положень Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (стаття 1).

По-друге, не виправданим видається вибірковий підхід: виокремлення з-поміж військовослужбовців та інших категорій осіб лише тих, які перебували на службі в Національній поліції та в органах і підрозділах цивільного захисту.

Крім того, у пояснювальній записці зазначається, що «прийняття цього Закону не потребуватиме додаткових видатків із Державного бюджету України». Проте, пенсійне фінансування здійснюється через бюджет Пенсійного фонду, який затверджується урядом з урахуванням обсягів, визначених законом про Державний бюджет України на відповідний рік. Очевидно, що збільшення чисельності осіб, яким призначатиметься пенсія по інвалідності, впливатиме на показники бюджету. За такої умови та відповідно до частини третьої статті 91

Регламенту Верховної Ради України⁷, у разі внесення законопроекту, прийняття якого призведе до зміни показників бюджету (надходжень бюджету та / або витрат бюджету), суб'єкт права законодавчої ініціативи зобов'язаний надати фінансово-економічне обґрунтування.

Висновки

Прийняття законодавчих положень, викладених у проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення системи пенсійного забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» (реєстр. № 15078 від 13.03.2026), що стосуються приведення термінології законів України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» та «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» у відповідність до законодавства, на нашу думку, є актуальним. Інші пропозиції, викладені в законопроекті, на нашу думку, потребують доопрацювання.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

* Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.

---

⁷ Регламент Верховної Ради України : Затверджено Законом України від 10.02.2010 № 1861-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>